

Bramer, Leonaert

(DELFT 1596 - IDEM 1674)

Van 1614 tot 1616 verbleef hij in Frankrijk, daarna in Italië, vooral te Rome. Van 1628 af was hij weer in Delft terug. Er zijn aanwijzingen dat hij ca. 1648 nog eens in Rome verbleef. Bramer, die verder steeds in Delft woonde, was een zeer produktief schilder van historie- en genrestukken.

Lit.: E. Wichmann, *Leonaert Bramer sein Leben und seine Kunst*, Leipzig, 1923.

24 Soldatenscène Zie kleurafb. blz. 85

Inv. nr. 28-1946

Leisteen, 21 x 14 cm. Gemon. en gedat. l.o.: *L B 1626* (L en B verbonden met een streep met 'v' erin).

Toest.: lijkt goed (o.v.)

Herk.: in 1922 in de verz. (Med.)

Lit.: MED. 1922, blz. 131. / Wichmann, op.cit., blz. 22 e.v., blz. 152 nr. 281, met bes., afb. 2. / KNUTTEL 1926, blz. 14, 40 nr. 14. / *F. Würtemberger, *Das holländische Gesellschaftsbild*, Schramberg, 1936, blz. 65. / DE WIT, blz. 14. / F.C. Legrand, *Les peintres flamands de genre au XVIIe siècle*, Brussel, z.j. (1963), blz. 270, noot 468.

Alleen Wichmann vermeldt correct 'lei' als drager, in de overige literatuur is er abusievelijk sprake van een paneel. Op een tekening met het jaartal 1624 na, is het het vroegste gesigeneerde en gedateerde werk van de meester, zo merkte Wichmann tevens op. De middelste soldaat, die naar een tekening van een wijnglas wijst, doet dat omdat hij wijn wenst of wil aanbieden en de taal van zijn gezelschap niet machtig is, aldus dezelfde auteur. In de stijl en techniek signaleert hij de invloed van Domenico Feti en verwantschap met het werk van Salvator Rosa.

Het thema is een 'Coortegaardje', d.w.z. 'Corps de garde': de weergave van een gezelschap drinkende en kaartende soldaten. Volgens Würtemberger (aangehaald door Legrand) is ons stuk het vroegste voorbeeld van het thema. Naderhand werd het beoefend door Pieter Codde en Willem Duyster die er navolgers in kregen (zie b.v. cat.nr. 32). Bramers thema mag hetzelfde zijn, de uitwerking is bij hem, zoals vaak bij deze zeer originele meester het geval is, heel anders. Codde en Duyster c.s. schilderden een overzichtelijk aangeduide omgeving, stelden de figuren in horizontale groepen op en maakten veel werk van de uitvoerige modellering van eigentijdse soldatencostuums. Bramer daarentegen hulde zijn figuren in het duister, groepeerde hen in een steil scheef naar links oplopende driehoek en doste hen uit in oud-modische harnessen. In de modellering beperkte hij zich vrijwel uitsluitend tot het aanduiden van lichtplekken. Ook dient vermeld dat het Hollandse 'Coortegaardje' altijd (?) een interieur-scène is, terwijl op ons stuk het tafereel zich, blijkens de huizen rechts achter, buiten afspeelt.

Foto R.K.D. neg.nr. 17785.